

Drill, baby, drill

22.4.2025 - | Česká strana sociálně demokratická

Uhelné elektrárny jsou v ČR největšími zdroji emisí skleníkových plynů, takže jsou u nás nepochybně jedněmi z největších poškozovatelů životního prostředí. Na uhelné elektrárny jsou proto uvaleny emisní povolenky, které odstraňují ekonomické výhody, které elektrárny získávají. To vede k tomu, že provoz uhelných elektráren je stále méně rentabilní. V dohledné době lze tedy předpokládat rozhodnutí Tykačovy společnosti SEVEN odstavit stařícké elektrárny ve Chvaleticích a Počeradech, které vyrábějí pouze elektřinu prakticky bez dodávky tepla. Zdroje ve vlastnictví Křetínského EPH většinou fungují v režimu společné výroby elektřiny a tepla a budou transformovány na plyn (mají schválené dotace z Modernizačního fondu na pět takovýchto projektů). ČEZ provozuje osm velkých uhelných elektráren, které také většinou fungují v režimu společné výroby elektřiny a tepla. Přechod na plyn a biomasu ČEZ realizuje například v Prunéřově, Mělníku, Tušimicích a Dětmarovicích. Zároveň jsou vytvářeny podmínky pro rozvoj obnovitelných zdrojů (legislativní podpora akumulace, agregace a flexibility, rozvoj akceleračních zón, dotační programy atd). Přesto výroba elektřiny v paroplynových elektrárnách a z obnovitelných zdrojů nemusí stačit na pokrytí celé naší spotřeby elektřiny. Jelikož uvedení do provozu nových jaderných bloků nelze očekávat dříve než kolem poloviny třicátých let), není kolem roku 2030 v zimních měsících vyloučeno saldo výkonové bilance. Dle nejpesimisttějších odhadů lze nedostatek pokrytí špičkového výkonu při výrobě elektřiny očekávat maximálně v rozsahu 3 GW. Socdem je rozhodně proti drahému dovozu elektřiny - proto trváme na tom, aby ČEZ do spuštění nových jaderných bloků udržoval v provozuschopném stavu své dvě nejmodernější uhelné elektrárny jako zálohu pro případ nedostatku (rozhodně tu v Ledvicích).

V důsledku omezení výroby elektřiny z uhlí, bude z ekonomických i environmentálních důvodů docházet k uzavírání hnědouhelných lomů. Proto hrozí, že bude nedostatek uhlí pro teplárenské účely, zvláště uzavrou-li se lomy Družba a Bílina. Zatímco velké teplárenské společnosti (jako Veolia, EPH, Teplárny Brno ...) se připravují i na tento scénář, někteří provozovatelé menších tepláren a výtopen na krizovou situaci připraveni nejsou. Vzhledem k nestabilní politické i ekonomické situaci však nelze zaručit, že investice do plynových technologií těmto malým teplárnám a výtopenám zaručí ekonomickou rentabilitu, jinak řečeno že budou schopny vyrábět cenově dostupné teplo pro domácnosti napojené na tyto centrální zdroje tepla. Sociální demokracie přitom centrální zásobování teplem (CZT) považuje za mnohem ekologičtější než individuální vytápění, přičemž zároveň víme, že teplo z tepláren a výtopen je využíváno spíše nízko a středně příjmovými skupinami obyvatel, které si jen těžko mohou dovolit přejít na alternativní řešení vytápění. Zatímco vyšší třídy (které teplo z CZT využívají spíše méně) mají již řadu let přístup k podpoře na zateplení a alternativní zdroje tepla z programů „Zelená úsporám“, sociálně potřebnějším hrozí energetická chudoba.

Jakkoliv je napojení CZT na geotermální zdroje** u nás velkou neznámou a provozovatelé CZT s využitím tohoto zdroje tepla zatím nepočítají, SOCDEM je hodlá přesvědčit o výhodnosti tohoto řešení. Předně využití tepla z vrtů připadá v úvahu na většině našeho území. Za druhé přes velké investiční náklady, provozní náklady jsou minimální, tj. dlouhodobě se jedná o levný zdroj tepla. Za třetí jde o regulovatelný, obnovitelný zdroj energie, na který se nevztahuje žádný systém obchodování s povolenkami a na který lze bez problémů čerpat podporu z Modernizačního fondu. V čem je tedy problém? V případě tepelných čerpadel země voda a částečně i přímého využití tepla země je překážkou pouze vysoká vstupní investice a energetický konzervatismus. V případě společné

výroby elektřiny a tepla a částečně i přímého využití tepla země spočívá největší investiční riziko v tom, že se nepodaří v dostatečné hloubce vytvořit tzv. tepelný výměník. Toto riziko lze ale pojistit. SOCDEM proto usiluje, aby stát stejně jako když prostřednictvím Národní rozvojové banky (dříve ČMZRB) poskytuje záruky za úvěry k financování investic v rozvojových zemích, přebíral stejným způsobem i riziko případného neúspěchu investic do geotermálních zdrojů.

Využití tepla hornin považuje sociální demokracie za svou vlajkovou loď při transformaci teplárenství, takže: Drill, baby, drill!

*Parafráze hesla z inauguračního projevu Donalda Trumpa. Donald Trump tuto frázi opakovaně používal během své prezidentské kampaně v roce 2024. Heslo na rozdíl od použití v tomto článku nevyjadřovalo podporu využití geotermální energie, ale podporu zvýšené těžbě ropy a plynu.

** Za geotermální zdroje považujeme tepelná čerpadla země voda využívající vrty hluboké do cca 400 – 500 m, přímé využití tepla hornin k vytápění (vyžaduje vrty hluboké kolem 1,5 – 2 km) a využití tepla hornin pro společnou výrobu elektřiny a tepla (vyžaduje vrty hluboké kolem 4 – 5 km)

<https://socdem.cz/akt-aktuality/drill-baby-drill>